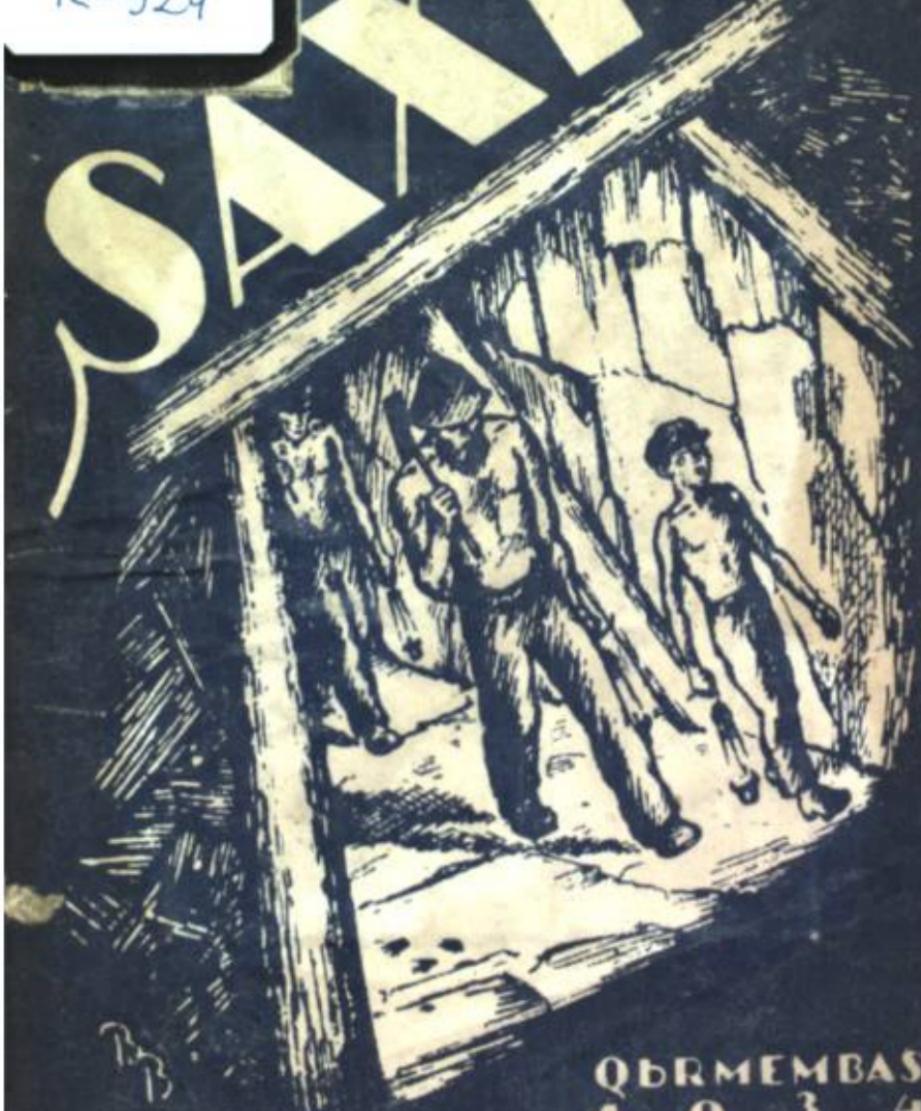

A. KUPRIN

Кург

1<-924

SAXTID

QBRMEMBAS
1 9 3 4

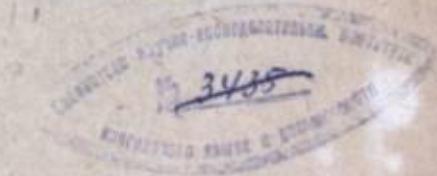
93

A.I.KYPRIN

ÇER ASTЬNDA

8984.

Qotorgon: Sarin Kakaynyp.

ОЫРҚЫЗСТАН МЕМЛЕКЕТ BASMASЫ
PRUNZA 1934

CH2906

2984

Библиотека Наргисского

Аннотация

Çazdın maqdýraqan ertenki qonur salqıńı, çer beti şyydy-
tymge belenyp turat. Kekte tıjndajda bulut çoq.

Teməntən qızlı şapaq-nurun sasır, erke kyn aqyrıp çyicır-

saqır kele çatat.
Tyndegyden qalqan aq bula buluttar beksege çyjylyp, ujalqan
ças kelindej aqyrıp-aqyrıp çasqınpıuda. Ceksiz sarı talaalınp
beti qulpuñır çajnap turat. Tıvıttaj qojuu cepterdyn ystyn bas-
qan şyydyrym, kəzgə bermet sijaqtuu meltyldəp kerünet. Talaa
keənүnce sat, eny-netin necen tyrdyy kyldər menen sajmalaqan.
Qızqaldaq, sarı kyl, şıralçın... çer çyzypə basqasa çan kirgizip,
tavıttalı kəzgə erkeletip kəsətet. Ertenki salqıńıqa qoşulqan ças-
calqındınp çety cerdyy kokyrekke dava bolgondoj. Bulardınp
bardıqıp ten qulpuñır, erkelep kyn şoolasını qıwalyç menen
kytet. Ötkən tyndy esine tyşyrgendəj, kee bir terəq qoo menen
qoqtılardaç, qaraqan-butı arasındaç kəcyp çygən kəp tolqun
vunu kəresüp. Bijik cılp çat taş menen too tybynde qorqolop
tyndegyden qalqan keleke turat.

Kəz çetkis bijik asmanda ovo melçip unyn miň qubaltıp
sajraqan boz torqojdun yny uqulat. Talaa ojaponqon, talaa
çandanqan. Usul aitqan ertenki syretiy vuzup, sir ivaqta tuu-
şıq tıdej bozdoçon şaqıńınp tavısz səqti. Şaqıńı azynup adatı
sojuncu erten menekı saat alılda bozdoçu. Al tınsastan kərke
cejin bozdodu. Kecde tavıszın qardıqılığır birdemege qajoçqoñadaj
sojet. Aňın tavısz, keede avıdan aciu səqır, keede saamıqtar
basandajt. Kee ivaqta tap-taza ynsız toqtop qalat. Al kee kezde
qoqustan ekyugyp, bardıq kycy menen bozdojt.

Bul aitqan usı-çıjytyr çoq sarı talaalınp ortosunda çalqız
turqan uşuqana şaqti: Aňın tegereginde väzz teç qara keege
belengen yjler, asman menen tildeşkensigen munaralu uzun mor
uşularınp väzz adamıqa oqşop alıdaq keltirip, adamınp emgeğin
kez alıdaq syretigendəj, uzun morlordon sumsajıp tytyň
burqurap-wiudaqtanyp, keede qızlı çalınp menen, keede majlu
kee menen ujulqup səqır çatat.

Tigindej alıstan qoşqoldop temir urqan balqanın soqmoqu
menen şıldıtarap çylanca işitilip çatqan cıpcırdınp şıldırtı uqulat.

нұна, түсүгүр, ыңғыл қердін ітеп үңкүргүне үнүлүп тұрған.

Мәңтівай азғы он еki қашаңы балы, аның жет обозун ұзақтылып таңдау кеесү өзөр қар-қара қылған.

2-syret

Azғы анында қер қојнұна түшмегү керек, шілоқ аль менен бірге қер қојнұна түш тұрған топ азғы келбей, ал ошолорду қытуп тұрат. Мәңтівайдып айыдан съғыр ұзақтықта келгеніне қарым

3-syret.

çылдан ашқан соқ. Ошондуqtan ал ұзақтылып چумушу менен, мұндағы چумушcularдың адәт үрүп төрүнә алғаңдағы түсүне алған өмес еле.

■ Ошондој болсода Мъңтъвајдың шақыда ыла түркән чумушу Condorduqunan kem emes, ақа қыктелген чумуш, анып ез альпап ашыр тышесе, kem emes. Ошондуqtan шақы көрүнүш ақа алп сыйаqtuu, چе болбосо қаян күctиүү **алазаzardaj** дее сыйаqtuu көрүnүcү. Biroq oşolordun бааыпап аша түркән дүнедегү ең алп күc машиjнeci.

Ақа тен kele түркән дүнеде nerse қоq, аль Мъңтъвај қақшы виlet.

Осол машиjнeci азыг Мъңтъвајдың qаршы алдында oturat. Us-tyne kijgeni bulqarq kyrme, murduнun ystynе ilgen kez ajnek.

Мъңтъвај al адамоqа bardыq nazarын salyp, tosmo ajnektin ar қағындааq машиjнe seylumyнen daqь қақшы kөryp oturat. Biroq al adamdыn kim ekeni, aқa nelgisiz.

Bir izaqta қанаqь çigit ordunan qozqolboston bir topcunu, вазыр qaldы ele, ваясаq түркән съоцьгыq машиjнe сарq ajланыр, çer dirlidektin дабыш менен temen quduja baştадь. Balaqa aul авыдан tansыq is, tan qalarлыq nerse boldu... Maшиjнeci qozqolboston bir qalypta oturat. Мына bul is aқa çat emes, вида al muruntan yşrөngөn. Oшондуqтан машиjненин упнуне альп воjundaqь flirkensejt. Аль munu degence al daqь bir tetikti вазыр bir узуу тажаqь ezyne qara] tarit.

Al izaqta машиjнe тоqtop упнан вазыла qaldы... Мъңтъвајдың ojунда „uşu çigit машиjненин illin biletqo“ degen oj biri nin artынан ari сиаqыр kele serdi. Bul шақыда Ilgerki дее сыйаqtuu тавышмаq kишинин ви Dosul bolucu.

Ar qajsy өртinde олмесек қанqан ызы съраq turucu çer keninin teren ynkыryн вазqara түркән uşu çigit ele. Bul çigit виruq ыlsa, çer qojnunан қаңыдан ynkыr qazыр, al ynkыrdyn tarmaqтарын tuş-tuşqa упнусы.

Мъңтъвајдың ojунca bul ajtqan Dosul менен машиjнeci çigitten daqь albefty боло түркән Keril degen paran soz ele.

Al шақытын derektir. Munun kim ekenin salşılıtuqa, Мъңтъвај aқa тен kişi таба alcu emes. Emine qylamын десе bardыq erk альп qолunda, керпүlykty ви съыбы менен ajdap, bir teşekkөn turquzat. Шақыдаqь чумусculardыn bardыq tirciliги альп erkinde. Alardыn emyryna al çalqыz ezy bijlep, ojuna emine kelse, alarqa башын iштет. Oшондуqtan Kerildin serejgen boju менен tyksyjgen uzun murultu sur beti көryngende, alardын бааыз ьqtap, чумушу çan-teni менен qыльшат.

Мъңтъвај anqoolonup, qandaq болсо ошондој bet алды oturat ele, bir izaqta aқa:

— Oj, ватыр, tyş—degen bir otoj yn uquldу.

Bala аль иqqanson ығыр tura qalyр, рылатормонун қапына bardы. Al izaqta çer qojnun daqь deemety nytkен çigit-

4-syret

ter چىنالىپ, چىرىتىنە سىققانلىپ چاتقان. مېڭتىۋايدىن يىتىنەن
قاراج تۈرگان ئىلى باشىلۇر بار: اپلىن بىرەئە **Quiuke**, ئىكىنىسى
Gemireek деген. Bul يىھە دايدىم بىر چىغىر, قازارمۇدا بىر تەك-
cenin يىتىنەد بىر چاتىشات. ۋاشقۇدا چىمىش قىلۇقاندا يىھە دايدىم
نۇر ئىشپ, үچىز بارقۇدا مېڭتىۋايدىن ئىلەنلىپ چىمىش-
تارىن ئورۇندا ئىپ تۈرگەت.

Quluke, Мъңтүйајдь ҹаныпан съоғарвај, ақа ар қасан кесемелсү болуп çырт. Бироq Qulukenin Мъңтүйајда айтқан ақыл тим кишилердеj ҹыuu, -еркеletken ҹызды emes, ал туура ороj соz менен, воqтоo менен, kerektyy менен yjretet. Antkeni менен Quluke балань авыдан аяjt. Boqtoo, урушuu, kekettyy чумушcularдын арасында көnумыш nerseqo; Qulukenin осолору болбосо icinen Мъңтүйајдь авыдан ҹаqşы көрет. Ошондуqtan ал меشتин ҹыuu ҹерин Өемирcekten tartыр алыр, ал ҹerge Мъңтүйајдь orundaşтыqan. Мъңтүйај tuuralu Qulukenin boor oorujturqan даqь bir dalili bar. Кесөө күпү ҹаqып bir чумуш-су Мъңтүйајдын elyy түjыпн tartыр алыр бербей oturqanda, Quluke çatqan ҹеринен баşып көtегүр алыр, „balaqa түjие, aq-сасып өзүne веl dep, elyy түjындь andan eriksiz qajtartыr bergizdi. Мына Qulukenin usу sъjaqtuu mynezdery, balaqa сып болуsa turqandsыcьпн dalili bolucusi.

Oşonu menen Мъңғызбай], саңындақъ ве. kişi menen алға
туғулуп әр жоюнна тысты. Машиңненін съығырь әр велінен
үнкүрге жарыжкендегі Мъңғызбайдың көзіне шағақа жаланған
кирпітердін араң қана тыстары қыттырап көгүпөт. Бір ұвақта алар
мұлды теренге тысып, кіндін қар қараңғы қөңдејүне кірді.
Бетін көң басқан сақалдуу сәккілердин (әр-газасылар) қолунда
нір-нір шамын вар. Аларда съын еткен уп-соқ Машиңессың тъзвын
төмен қысып келе қатқаны, Мъңғызбайдың көзіне қоқору съығыр
нана қатқандай съяқташат. Аңткени әр астына съын тысып. съын-
дан уйренүп ұрғын кішілердін—адегендеге ешентип ваяш ажансу.
Ал съяқтуу көгүнүш азғы Мъңғызбайды даңы болғон. Өшентүр,
съығырь адегендеге зұтылдар төмен тысседақъ, кіжін ақындар
емі әрден нақ өзүнө әткен. Әр жоюннан съынан суу, съын-
тық тоғтоғон орунда қындашп келдеп қатат. Құмұсқарлардың
вагында реzinke күрмелөр вар. Ал әрден сәмірек вірееге
ваяш тікеп; „амансыңыз?“ деп, ақа ал сооп қајырған соқ. Ошон-
дан кіжін құрт выттарап, үнкүр-үнкүр менен құмұс қылууңа
чөнедү.

Çer dojupipun qaraçqy yırkyry Mýqtývajda ancalýq kenylydy bolqon çoq Al yırkyrdyn icinen Mýqtývaj qatuu qashqyr.

sir con saqylpcqa tyshkendej soldu. Cer qojnunun ynkryr avv-
dan kerp. Upur ketken uzun kendej balanq qasylqandaq soldu.
Adamdyn ctyrgen tavaş ynkrydyn icinde qulaqqa sir tyrdyy
uqnilup, kenylgel ete cet tiljet çana-ynkrydyn icinde taza ava coq,
adamda sir tyrdyy tumcuqturup sir çaqylnan ysyte turqandaq
sylqatnat.

Мыңтыва] Cemircek menen Qulukenin artınan eercigen. Alar qoldoruna şamdarын qармар, уңкурдын кендеj-кендеjyn aralap kele çatışat. Şamdan şoolasъ азытын дірілдеп уңkyrdyn keregelerine tyşot. Çumuş qыла turqan çerge çetyygo ali daqы bir çarlym сақытъм вар. Уңkyrdyn ortosundaqь соң сақыттан taraqan kиşiler, вътьгар ar qajыk kendej menen kele çatat. Bular kee çerde emgektep аран өтет, уңkyrdyn аваъ murunqudan daqы oordooqon, dem aluu ете қыjn, taza ава соq.

5-syre

Bir dalaj ubaqta alar ezderyn mercemdyy ynykyryne çetti. Bul ynykyr mejilince tar. Mında çumuştu turup-turup çe oturup ișteegə bolsojt. Oşonduqtan alar kemyrdy calqasynan çatyr omqorup Tyşyryşcy, çer qazqanda tap ushundan qыjыn, ushundan tözotquu çer qazuu bolmoq emes, çer qazuuunun bul en qыjыn tyry bolot.

Şeşentyp Cemircek menen Quluke kılımların celep sırdaş
çylaqas boluşqan.

Çalqız qana çyrtıq şımdarşın ысқыларъна şamdarşın ilip
алыр, өздері calqasынай түсүп көмүрдү qазыр қатат. Quluke bul
kezde сүрмүжен аяq ooru ele. Bytken boju şalqırap-dal bolup,

—syret

біреө оq менен atqandaj suz çyrcy ele. Bi-
roq aly menen Quluke
çumuştan баş tartcu
emes, ешентип çyrseda
Qulukenin qylqan çu-
muşu, qandaq qaruulu
adam bolsoda—аль-
нан kem bolsojt.

Qulukede azыр ун
соq. Tişterin birin-biri-
ne qajrap culduqtu kе-
myr qoruna qadap қа-
tat. Culduq tıq etip
keregege tijse andan
kyy etip kөmүr qulajt.
Bul kezde Qulukenin
ojuna es- teme kel-
vejt. Başaу oor ava,
tar уңкург, kynyriten-
gen şamdyп вааъ тен
апын esinen съоýр
ketken. Ең азыъ өзу
менен qa-tar қatqan
Cemircek daqы aqa
tasir qylqajt. Qoldoru
toqtoosuz qyjымдар,
kөmүrдy віr ыңдај
tyşyryyde. Kөmүr qat-
talыр tal-dalqan қык
sъjaqtuu bolup birinin
artыланы біrі tyşet, cul-
duq kөmүrдy cuquraj-
tarp ilgeri basqan sa-
jып, Quluke arast menen
çылър соғорулап
aldaqы ilgerilejt. Qu-
luke menen qatar tyş-

ken çigitterdin вааъ тен сабал тартыр artta qalqan. Culduqtan уз-
лонур tyşken kөmүrdyn біr qancasы, Qulukenin betine қында-
лып, ал Qulukenin kөmүr betin oqo beter qafajtqan. Анын betil
azыр tim ele adam mycesynyn syldeýry ekenin sezdibese, аль
сыльып адам tyry dep айттуға келвейт. Oşol Quluke azыр da-
qы air өлеk соq kөmүrдy tolqorup, біr тильдап son, kycun
съыр, qajta cer upuuge kirlisen.

Bul kezde Mьqтvaj eki araba kөmүrдy tolqorup, ortodoqы
кеп қаýцца аль вагыр togyp qajtqan. Minun ekinci iret вагыр
qajta kele қatqanında, aqa унkyrdyn icinen tan qala turqan
bir тавыş съыт. Mьqтvaj qilaçын salыp тұншаса, унkyrdyn bir
tyrkyrynen alda kimdin qызыldaqan уну съодат. Al ун қыты-
dap, tamaçышан біреө muundurup қatqan sъjaqtuu oor съодат.
Mьqтvaj a degende munu уруşup қatqan çumuşcularын dep oj-
lodu. Өшентип qorqqonunan eki kezy ert bolup, seldejgen во-
junca orto çoldo turup, qalqan ele, oşol kezde cemircek aciu-
lanыр:

— Ittin balasъ, eminege toqtoduu? Mьnda kel dedi.

Quiuke munu uçqanda emine qылаqыn aïlvej biniücup, aciu-
su terisine sъjaqandaq boldu. Beti surdānър dапы дасыр ketken.
Tiştenip turqan ызaluu oozunan kevük' surq-surq съодат. Kezde-
ry canaçылан съоýр, qaraçыда keryngен çolborstan kezy
sъjaqtanal. Cemircek, Qulukenin sul kejpin keryp şasaýп dedi.
Сыльып алын қапыла bardыдаqы, sunq qolun Quinkenin man-
daýna tilgizip:

— Quluke, qoj emi... usulda çeter... qoj... dedi.

Qulukenin bul tyry qatuu oorunun qысқашы sъjaqtuu boldu.
Belgisiz azoo kyctер алын тula воjuna қысырь, аль біr tyrdyy
kyjge tyşyrgendej ele.

Al azыr tonqucuqtap, qara qurt tilgidej eki қапы менен
ары-теркі oonalaqtajt. Keede ystemelupoleňtپ, sunalыр қатыр tylyн
basqan sejrek saqalын çerge аль вагыр өjkelejt, keede calqasылан
tyşyp cabalaqtajt. Qojoncuq bolqondoj tulasoju dir-dir etet.

Bul ұсаqta Cemircketin esi съоýр:

— E, qoqquq, вида emine boldu? Quluke, qoj emi basы... uça-
зыңы... qoqquqай вида біr pasta emine bolup qaldы? Mьciumsen
tura tur, men azыr kışilerdi съоýр kelejin, dep, ketyygө ыңдаqylan
qanda Quluke:

— Aqataj, tura tur, men qalbajtyn?-dep, qatmyqdan tyr менен
cemircekke qarap qolun sozdu, Cemircek:

— Senin тыңсаýq erdemligeniq eminen, qana qыla turqan-
пъндь қысыр көр, мен даqы ajtam! dep ызalanqansыр qаршы turdu.

Oşondon kijin al ezynyn kejnök, kyrmesyn aldaq, çenqana ijnine kijip, çygyrgen voju menen uçkyrden sýqa şepeledy.

7-syret.

Bul ısaqtı toluqsızaan Qulukenin çaplınan Mıqtıvaıj çaiqız qalqan. Al ec nerse dej albaıj qorqqon qojondoj biqip, uñkyrdyn tigindej bir çerinde oturat. Bir ısaqtı Qulukenin oju kezür murunqusunan kere esin çyjaııp dedi. Bir azdan kijin qıtylaqan davyşsedaqь toqtodu. Daqь bir az ısaqtı Quuke kekyregynyn demin bir çolu qatuu sýqardы daqь, cirenip butun sozo baştadь.

Tap usul kerynyş Mıqtıvaıjdyn yrejyn ucurup, zaresin çitirgendej soldu. Munu kergenson, reňi өscyp icinen: „qoqujaj ełyп qalbaqaı ele“ degen oj, denesine muzdaq sun qujqandaq qaldы.

Bala andan kijin demin zorqo alıp, çermelép oorunun çaplına keldi daqь qolun, anıp kekyregyne alıp bardы. Bałqasa kekyregy sup-sunq, bıroq ali daqь bolso çyregy soqup turqan daj sýjaqtanat. Oşonu menen bala ujır alıp:

— Quluke aqa-Quluke aqa- dep saqıdь.

Anıssına Quluke ec bir belgi bergen çoq. Bala cıdamsızdanıp:

— Aqataj turcu, başındь ketercy, çyr ooru qanaqa alıp væzjıp — dedi.

Bul kezde çer yynkrdyn rır çaqınan kele çatqan sireenyn tabışь bilindi. Aqa balanya kenyly qubangansыр „Cemireek

8-syret.

Kele çatqan eken" dep ojlodu. Biroq valanyp ojloqonunda solnoston, Cemircek solnoston başqa bir coocun adam solup състь. Al adam şamdançın çarqып bulardын ystyne tyşyryp turdu daçы:

— Bul çerdégi kim? bat ysty çaqqa съqqыла dep, ашыккан
ын менен бујруq берdi. Мыңтыйал bul kelgen adamqa yjren-
gen qalbyta:

— Aqataj, мында келингчи, Qulukege bir deme bolup qaldы оқсојт!... syjleөөйт- uncuqbajt çatat dedi.

Öşonu menen çer qazuucu Qulukenin çapına kelip, enkejip anınp bétlinə qaradı. Öşəntyp al oorunun qolun silkip:

— Quluke, ај Quluke, түрт ај түр дејім, Quluke, тұрасынъы, тигі қаңға үстүртөн cer көкты... өзін түр дејім—деди.

Bul үшінде Quluke оозун дыньгатыр, вірдеме degendej үолду. Бірақ кезүн асқан соң.

9-syret

Çer qazuuscu тъндан көп түрүүдө азырт:

— Е, вица оqsoqon mastып артынан çyryygé ivaçым çоq. Bala, sen munу bat ojqtot, saatын till azыr tuura өmes, cer silerdin ystynerge даcь kecet. Bat сыңыла, bolbosо cer astыnda

18

qalasъnar—dedi daqъ çer qazuucu съզър ketti. Bir azdan' kij n
anъn davyshъ taza uquibaj qaldы.

Naq oşol mynettē Mъqъvajdыn eki kezy tөrt bolup, qorqu-
qa ajlandy. Balanъn kez aldyna çanaçын айтqан qorqunucu

10-syret

Çer kəcsə balada tyk darman çoq... en aqyr tavyştar saqruuqa ooza kelvej, će qylymdap tujaq serpyyge ajaq-qolu kelvej, tim ele ystyhən basqan qara çerdin astylqa qalmaq.

Oşondon kijin emyrdyn wutur, ajoosuz milledty əlymdyn kelgeni... oşonu menen balalyň esti səqyr, emine qylaryn bilvej, şasqanpan tolup çatqan oorunu çelkesine keteryp, syltaq səqunnu ojlodu.

Bala bardyq qubatyn çyjyr:

— Quluke aqa—Quluke aqa, tur, ojlon! dep qyqytib.

Tegerek-cetegi ynykyrlərden qarsalastap syltaq səqyr çatqan çer qazuuculardya tavyş, aqa alyp uqulup turdu. Kemyr qazuuculardya vaarlyk tez Mıqtıvaj sylqatuu qooptonuşqan. Oşondugtan vaarlyk tez syltaq səquniça azyquuda. Bulkezde Mıqtıvajda ojuna dalaj nerseler kelip, Qulukeni tobokelge tapşyryp, ezy aman səqyr ketseməi dep ta ojlodu. Antkeni menen Qulukeni qyjadtı. Oşonduqtan, al Qulukenin qolunan, butunan tarlyp, çalıpcıstuñ dabyş menen:

— Tur, çyr!—dedi, vaşın keterdy. Keçigesin qozqodu. Birinq Qulukenin mojundarlıq boşop, vaş şıqyldap, qalqan. Qolnute Mıqtıvajdañ kezyne tigindej cerde turqan kemyr taşyf turqan çasçiktyy arabasız keryndy. Mıqtıvaj daroo al aravaplı alyp keldi daqy, cerde çatqan əlyktəj oor deneni araq keteryp, alyp ystynə saldı. Əşəntyp Qulukenin denesin arava menen syjrop, ynykyrdən alyp səqipaq soldu. Azıg çer ynykyrynde al da adam çoq, väz ten upyrejür boş turat.

Çer qojnunan en kijinkı səqyr çatqan kışlerdin alystan tavyştar uqulat. Mıqtıvaj alynp bardyçipsa ajanba, aravaplı syjrop kele çataf. Alyn qaruluu ças qoli qaçyrdañyp, alycindarlıq ylyseleñyp ketken, Dem aluuqa çer qojnundaq aza çetvejt. Keçigesine ketergen son valqassız bar. Aravaplı eki dəngely koz aldynda ojnojt. Azıg bir az dem alyp-tylys aluuqa cama kelbejt. Mına, en aqyrqı İmerlişkə çanlı çetken... alystan keryngən qızyl şamylın şoolassız aldynda elestejt. Ynykyrdyn ortosundaq koz çayqılaq adamdañ kəptyygynə koz qayqıjt.

— Bat-bat, bolqula!—degen qyqyraqtar səqat.

Mına aqa çetüyge az-ele çer qalqan... masijnenin səqyrqıp syltaq en aqyrqı çoli keterylgony turat.

Mıqtıvaj ojunan: „ataqanat, keteryp ketwese ijgi bolduqo“ dejt. Aqçysa wolvej səqyrqıp keteryle baştadı... daqy al az dan kijin taza çoq boldu. Mıqtıvaj çamyrty:

— Toqtot! toqtot!—dep çantalastı. Mıqtıvajdañ kezyne qan tolup, şasqanpan qyjyruuqa uyu çalın qalqan. Aldındaq eki dengeloktyy araba, kezyne ot çalın bolup kerynet. Tuş-tuştan ynykyrlərge çer kocyp, çer qojnunan kyyildəgen qojuu tavyş səqat.

Bir ooqumda Mıqtıvaj çer ystyp səqyr qalqan. Al alda kijim-din coloq tonun çamyrlyp, essiz tyssyz çataf. Tegereginde qama-laşqansız top adam turat. Bir ısaqta bir adam kelip, Mıqtıvajdañ saamaşın syladı! Artınan bilsek, al uşul şaqıtpıñ derektiri Karil eken. Al adam Mıqtıvajdañ manraqojan çyzynə qarap maqtاقan daýr menen:

— Balam, er ekensin!—dedi. Birinq Bul sezdý Mıqtıvaj al cerde tyşyngən çoq. Antken menen al artına buralup, tigindej cerde çatqan Qulukenin sur betine kozyn saidı.

Bul eki çandıñ bir-birine bul sylqatuu emyr koz qaraştaryn, uzyligen çoq. Alardı daým biriktilip, birine birinin muqavatıñ keteryp çyre turqan uşu koz qaraştary bolucu ele.

Соопту redaktyr Җакишпұр Ә.
Отвествен. редактор Джакишев О.
Техредактыр Гафулин Н.
Техредактор Гайбуллин Н

18/VII-34-с. тегүүгө берилген.
25/VII-34-с. ресетке кол жойланан.
Қақпаздын форматы 58×82 ^{1/2}is т.
1 басма тасағынан 42000 арип.
Бардымь 1¹/4 таш-тацана тасақ.
Тырағ 5000+150
Заказ № 950
Upol. кирит № 83

Сдано в набор 18/VII-34 г.
Подписано к печати 25/VII-34 г.

г. Фрунзе, школа ФЗУ Типографии № 1 Тажикенкалытс № 168